

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että sairausvakuutuslaissa säädettäisiin yliopisto-opiskelijoiden terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta siltä osin kuin säännökset koskevat korvauksen määräytymistä ja sen perusteita. Nykyisin korvauksen määrästä ja perusteista säädetään sairausvakuutuslain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, ja tarkempia ohjeita on annettu Kansaneläkelaitoksen hallituksen päätöksellä. Esityksen tavoitteena on, että perustuslain asettamat vaatimukset säädöstasosta ja alemman asteisten normien valtuutussäännöksistä ja niiden täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta otettaisiin huomioon. Ehdotus ei sisällä asiallisia muutoksia toiminnan korvattavuuteen.

Esityksessä ehdotetaan, että sairausvakuutuslaissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta suorittaa korvausta ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle sen opiskelijoille jär-

jestämän perusterveydenhuollon kustannuksista. Perusterveydenhuollolla tarkoitettaisiin opiskelijoiden terveyden edistämisen, sairauksien ehkäisemisen sekä hoidon kannalta tarpeellista toimintaa, yleis- ja erikoislääkäritasoisia avosairaanhoidon palveluja, mielen-terveystyötä sekä hammaslääkärin suorittamaa järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattavaa suun terveydenhuoltoa. Sairausvakuutuslaissa säädettäisiin myös hyväksyttävistä kustannuksista, korvauksen määräytymisestä ja Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada tietoja ja antaa tarkempia ohjeita korvauksen määräytymisestä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen tultua hyväksytyksi kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2006 alkavaan tilikauden ennakkorvausta koskevaan hakemukseen, josta Kansaneläkelaitoksen tulee antaa päätös viimeistään 15 päivänä marraskuuta 2005.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Uusi sairausvakuutuslaki (1224/2004) tuli voimaan vuoden 2005 alusta. Lain 13 luvun 11 §:ssä säädetään Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta korvata yliopisto- ja korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoidon aiheuttamia kustannuksia Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle (jatkossa YTHS). Sairausvakuutuslain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa sairausvakuutuslaissa tarkoitettujen työterveyshuollon korvausten laskennallisten enimmäismäärien määrittämisestä (1338/2004) on annettu tarkempia säännöksiä korvauksen määräytymisestä ja korvausmenettelystä. Koska perustuslaki edellyttää, että oikeudesta sosiaaliturvaan säädetään lailla, on kustannusten korvattavuuden yleisistä edellytyksistä tarkoituksenmukaista säätää sairausvakuutuslaissa. Lakiehdotus ei sisällä asiallisia muutoksia toiminnan korvattavuuteen tai hakemis- ja maksumenettelyyn.

Kansanterveyslain (66/1972) 14 §:ssä säädetään, että kansanterveystyönä kunnan tulee muun muassa ylläpitää kunnan alueella opiskelijaterveydenhuoltoa.

Yliopisto-opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoito sekä hammashuolto on kuitenkin kansanterveyslain perusteella kuntien suostumuksella ja sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymänä järjestetty YTHS:n kautta.

Opiskelijaterveydenhuollon tavoitteiden ja sisällön kehittämistyöryhmä, jonka tehtävänä oli määrittellä valtakunnalliset opiskelijaterveydenhuollon tavoitteet ja valmistella opiskelijahuollon ohjeistus, selvittää ammattikorkeakoulujen opiskelijaterveydenhuollon vaihtoehtoiset järjestämistavat, tehdä mahdolliset lainsäädännölliset jatkotoimenpideehdotukset sekä valmistella muut tarvittavat toimenpideehdotuksen opiskelijaterveydenhuollon kehittämiseksi, luovutti työryhmämuistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle 22 päivänä maaliskuuta 2005. Työryhmän ehdotukset eivät tässä vaiheessa aiheuta

muutostarpeita YTHS:lle maksettavia korvauksia koskeviin säännöksiin.

Esityksessä ehdotetaan, että lain 13 luvun 11 §:ää muutettaisiin siten, että lainkohdassa säädettäisiin YTHS:lle korvattavan toiminnan laajuudesta. Yliopistoista säädetään yliopistolaisissa (645/1997). Lain 1 §:n 1 momentin mukaan myös tiede- ja taidekorkeakoulut ovat yliopistoja. Ammattikorkeakouluopiskelijat puolestaan eivät kuulu YTHS:n toiminnan piiriin. Tältä osin opiskelijan määritelmää ehdotetaan täsmennettäväksi. Esitys vastaa vakiintunutta soveltamiskäytäntöä. Yliopisto-opiskelijoiden terveydenhuollossa korvattavan perusterveydenhuollon käsite on laajempi kuin työnantajien järjestämässä työterveyshuollossa, ja se sisältää muun muassa erikoislääkäritasoisen avosairaanhoidon sekä suun terveydenhuollon palveluja. Korvattavaa toimintaa olisivat opiskelijoiden terveyden edistämisen, sairauksien ehkäisyyn sekä sairauden hoidon kannalta tarpeelliset toiminnot sekä järjestelmällisen suun terveydenhuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito. Korvattavaa mielenterveystyötä olisi sekä säätiön oman henkilökunnan toteuttama että ostopalveluin järjestetty mielenterveystyö. Mielenterveystyön korvattavuus arvioidaan tarpeellisuuden perusteella eikä sitä ei ole erityisesti rajoitettu eri hoitomuotojen näkökulmasta. Korvattavuuden arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota erityisesti Kansaneläkelaitoksen järjestämisen ja korvaaman harkinnanvaraisen kuntoutuksen ja YTHS:n opiskelijoille tarjoaman kuntoutuksen väliseen rajanvetoon. Tarkoitus ei ole, että henkilö on molempien järjestelmien piirissä yhtä aikaa.

Korvattavuuden edellytys on, että hoidon tarpeellisuuden harkinta perustuu riittävät laatuksiteerit täyttävään toimintamalliin, joka tuottaa seuranta- ja vaikuttavuustietoja syntyneistä kustannuksista, tuotetuista palveluista sekä niiden vaikuttavuudesta. Hyväksyttäviä kustannuksia eivät edelleenkään olisi säätiön palveluksessa olevan henkilökunnan työterveyshuollonkustannukset eivätkä ulkopuo-

lisille myytyjen palveluiden kustannukset. Korvattavia kustannuksia eivät edelleenkään ole hammashoitoon liittyvän oikomishoidon sekä proteettisten ja hammasteknisten toimenpiteiden kustannukset. Esitys vastaa voimassa olevan sairausvakuutuslaissa tarkoitettujen työterveyshuollon korvausten laskennallisten enimmäismäärien määrittelemisestä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 luvun 1 §:ää ja vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Esityksessä ehdotetaan, että lain 13 lukuun lisättäisiin uusi 12 §, jossa säädettäisiin hyväksyttävistä kustannuksista. Kuten työntekijöiden työterveyshuollossa, hyväksyttäviltä kustannuksilta edellytetään tarpeellisuutta ja kohtuullisuutta. Säätiön omien terveysasemien kustannukset ovat joko käyttö tai perustamiskustannuksia, joiden korvattavuus määritellään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Ulkopuolisilta palvelujentuottajilta hankittujen kustannusten peruste ovat niistä perityt maksut ja palkkiot. Käsitteet vastaavat työntekijöiden työterveyshuollon korvaamisessa noudatettavia säännöksiä ja vakiintunutta soveltamiskäytäntöä YTHS:n korvauksen piiriin hyväksyttävistä kustannuksista. Ehdotus vastaa sairausvakuutuslain (364/1963) 29 §:n 5 momentin perusteella annetun Kansaneläkelaitoksen hallituksen 22 päivän elokuuta 1997 tekemän päätöksen 4 §:n 1—2 momenttia ja vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Korvauksen määräytymisestä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 13 §:ssä. Nykytilaa vastaavalla tavalla Kansaneläkelaitos vahvistaisi tarpeellisten ja kohtuullisten voimavarojen käytöstä aiheutuneiden kustannusten perusteella opiskelijakohtaisen laskennallisen enimmäismäärän. Enimmäismäärän ja opiskelijamäärän perusteella määräytyy säätiölle maksettava kokonaiskorvaus. Korvaus ei voisi ylittää 63 prosentin osuutta säätiön tili- ja toiminta kauden kokonaisrahoituksesta. Ehdotus vastaa sairausvakuutuslain 29 §:n 5 momentin perusteella annetun Kansaneläkelaitoksen hallituksen 22 päivän elokuuta 1997 tekemän päätöksen 2 §:ää ja 5 §:n 4 momenttia sekä vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Kansaneläkelaitos on aikaisemmin voinut poikkeuksellisissa tilanteissa suorittaa

YTHS:lle laskennallisen enimmäismäärän ylittävistä kustannuksista erilliskorvausta ylittävistä toimintamenoista. Erilliskorvaus on lähtökohtaisesti ollut sidottu 63 prosentin korvauskattoon. Säännös on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteissa, joihin ei toiminnan normaalin huolellisen suunnittelun mukaisesti voida varautua. Korvattavan kustannuksen tulee jatkossakin sisältyä korvattavan toiminnan piiriin. Rahoitussuhteiden ylläpitämiseksi erilliskorvaus voisi kuitenkin olla enintään kyseistä tilikautta koskevassa ennako- tai lopullisessa päätöksessä todetun Kansaneläkelaitoksen suhteellisen osuuden mukainen osa kokonaiskustannuksesta, eikä korvausosuus kokonaisuudessaan voisi ylittää 63 prosentin osuutta säätiön kyseisen tili- ja toiminta kauden kokonaisrahoituksesta. Näissä tilanteissa säätiön edellytetään neuvottelevan muiden rahoittajatahojen kanssa muun osuuden kustannuksista.

Lain 13 lukuun lisättävässä uudessa 14 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada tietoja ja tarkastaa säätiön toimintaa ja kirjanpitoa. Lainkohta sisältäisi myös valtuutuksen antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä korvauksen määräytymisestä, hyväksyttävistä kustannuksista, tarpeellisista voimavaroista, opiskelijakohtaisen enimmäismäärän vahvistamisesta sekä korvausmenetelystä. Ehdotus vastaa voimassa olevan sairausvakuutuslain 13 luvun 11 §:ää ja sairausvakuutuslaissa tarkoitettujen työterveyshuollon korvausten laskennallisten enimmäismäärien määrittelemisestä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 luvun 4 §:ää.

2. Esityksen vaikutukset

Kansaneläkelaitos on maksanut YTHS:lle korvausta opiskelijaterveydenhuollon järjestämisestä seuraavasti: vuodelta 2004 20 266 616 euroa, vuodelta 2003 19 000 390 euroa, vuodelta 2002 18 186 848 euroa ja vuodelta 2001 17 154 094 euroa. Summiin sisältyy Helsingin tilojen vuokra.

Hyväksyttäviä kustannuksia ja korvauksen perustetta koskevat säännökset vastaavat voimassa olevia säännöksiä ja vakiintunutta soveltamiskäytäntöä. Esityksen yhteydessä on kuitenkin vuoden 2006 talousarvioesityk-

sen mukaisesti tarkoitus toteuttaa säätiön Helsingin toimitilojen vuokratilakustannusten siirto sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta opetusministeriön hallinnonalalle, jossa säätiötä koskevat tilakustannukset muillakin osin ovat. Kustannusten siirto opetusministeriön kehykseen on tekninen eikä se kasvata säätiön toiminnasta aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Edellä esitetyllä perusteella lakiehdotuksella ei ole vaikutuksia valtion rahoittamaan sairausvakuutuksen korvaamiseen.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiötä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty kuitenkin siten, että sitä sovelletaan säätiön 1 päivänä tammikuuta 2006 alkavan tilikauden ennakkokorvaushakemukseen. Kansaneläkelaitoksen tulee antaa päätös tilikauden 2006 ennakkokorvauksesta viimeistään 15 päivänä marraskuuta 2005. Päätöksen antamista varten YTHS tekee hakemuksen viimeistään 15 päivänä syyskuuta 2005. Jotta Kansaneläkelaitos voi antaa päätöksen vuotta 2006 koskevaan ennakkokorvaushakemukseen, lain tulisi olla voimassa ennen vuoden 2005 marraskuun 15. päivää.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun
 11 §, ja
lisätään 13 lukuun uusi 12—14 §, seuraavasti:

11 §

Yliopisto-opiskelijoiden terveydenhoito

Kansaneläkelaitos voi suorittaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle kohtuullisen korvauksen sen järjestämän perusterveydenhuollon kustannuksista.

Perusterveydenhuollolla tarkoitetaan opiskelijoiden terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn sekä hoidon kannalta tarpeellista toimintaa, yleis- ja erikoislääkäritasoisien avosairaanhoidon palveluja, mielenterveytyötä sekä suun terveydenhuoltoa lukuun ottamatta oikomishoidon sekä proteettisten ja hammasteknisten toimenpiteiden kustannuksia.

12 §

Hyväksyttävät kustannukset

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat opiskelijoiden perusterveydenhuollosta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset käyttökustannukset ja perustamiskustannukset silloin, kun säätiö on järjestänyt palvelut omalla terveysasemalla tai terveydenhuollon palvelujen antamiseen oikeutetun palveluntuottajan tai ammatinharjoittajan perimät näitä vastaavat maksut ja palkkiot.

13 §

Korvauksen määräytyminen

Korvausta suoritetaan toiminnan toteuttamiseksi tarpeellisten voimavarojen käytöstä aiheutuneista kustannuksista opiskelijakohtaisen laskennallisen enimmäismäärän perusteella.

Kansaneläkelaitos vahvistaa opiskelijakohtaisen laskennallisen enimmäismäärän terveydenhoidon toteuttamiseksi tarpeellisten voimavarojen käytöstä aiheutuneista kustannuksista siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Lopullinen kokonaiskorvaus on opiskelijakohtainen laskennallinen enimmäismäärä opiskelijamäärällä kerrottuna, kuitenkin enintään 63 prosenttia säätiön tili ja toimintakauden kokonaisrahoituksesta. Lopullista kokonaiskorvausta laskettaessa opiskelijamäärällä tarkoitetaan tilikauden ennakkokorvaushakemuksessa käytettyä terveydenhoitomaksun maksaneiden opiskelijoiden määrää.

14 §

Oikeus saada tietoja ja antaa tarkempia ohjeita korvauksen määräytymisestä

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöltä ter-

veydenhoidon voimavarojen tehokkaan ja tu-
loksellisen käytön sekä toiminnan taloudelli-
suuden ja jatkuvan kehityksen seuraamiseksi
ja arvioimiseksi tarvitsemiaan tietoja.

Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus
tarkastaa säätiön kirjanpito ja antaa tarkem-
pia ohjeita korvauksen hakemisesta ja mää-
räytymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tar-
kempia säännöksiä korvauksen määräytymi-

sestä, hyväksyttävistä kustannuksista, tar-
peellisista voimavaratekijöistä, opiskelija-
kohtaisen enimmäismäärän vahvistamisesta,
sekä korvausmenettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
2005. Ennen tämän lain voimaantuloa voi-
daan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttä-
miin toimenpiteisiin.

Helsingissä 9 päivänä syyskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun
11 §, ja
lisätään 13 lukuun uusi 12—14 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

*Korkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoiden
terveydenhoito*

Kansaneläkelaitos voi suorittaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle kohtuullisen korvauksen sen järjestämän hoidon aiheuttamista kustannuksista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin korvauksen määräytymisestä ja korvausmenettelystä.

Ehdotus

11 §

Yliopisto-opiskelijoiden terveydenhoito

Kansaneläkelaitos voi suorittaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle kohtuullisen korvauksen sen järjestämän perusterveydenhuollon kustannuksista.

Perusterveydenhuollolla tarkoitetaan opiskelijoiden terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn sekä hoidon kannalta tarpeellista toimintaa, yleis- ja erikoislääkäritasoisien avosairaanhoidon palveluja, mielenterveystyötä sekä suun terveydenhuoltoa lukuun ottamatta oikomishoidon sekä proteettisten ja hammasteknisten toimenpiteiden kustannuksia.

12 §

Hyväksyttävät kustannukset

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat opiskelijoiden perusterveydenhuollosta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset käyttökustannukset ja perustamiskustannukset silloin, kun säätiö on järjestänyt palvelut omalla terveysasemalla tai terveydenhuollon palvelujen antamiseen oikeutetun palvelujentuottajan tai ammatinharjoittajan perimät näitä vastaavat maksut ja palkkiot.

Korvauksen määräytyminen

Korvausta suoritetaan toiminnan toteuttamiseksi tarpeellisten voimavarojen käytöstä aiheutuneista kustannuksista opiskelijakohtaisen laskennallisen enimmäismäärän perusteella.

Kansaneläkelaitos vahvistaa opiskelijakohtaisen laskennallisen enimmäismäärän perusterveydenhuollon toteuttamiseksi tarpeellisten voimavaratekijöiden perusteella siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään

Lopullinen kokonaiskorvaus on opiskelijakohtainen laskennallinen enimmäismäärä opiskelijamäärällä kerrottuna, kuitenkin enintään 63 prosenttia säätiön tili ja toimintakauden kokonaisrahoituksesta. Lopullista kokonaiskorvausta laskettaessa opiskelijamäärällä tarkoitetaan tilikauden ennakokorvaushakemuksessa käytettyä terveydenhoitomaksun maksaneiden opiskelijoiden määrää.

Oikeus saada tietoja ja antaa tarkempia ohjeita korvauksen määräytymisestä

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöltä terveydenhoidon voimavarojen tehokkaan ja tuloksellisen käytön sekä toiminnan taloudellisuuden ja jatkuvan kehityksen seuraamiseksi ja arvioimiseksi tarvitsemiaan tietoja.

Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus tarkastaa säätiön kirjanpito ja antaa tarkempia ohjeita korvauksen hakemisesta ja määräytymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin korvauksen määräytymisestä, hyväksyttävistä kustannuksista, tarpeellisista voimavaratekijöistä, opiskelijakohtaisen enimmäismäärän vahvistamisesta, sekä korvausmenettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2005. Ennen tämän lain voimaantuloa voi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

daan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.